

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузь знань 23 Соціальна робота

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
кандидатка філософських наук
27 серпня 2021 року _____

Наталія КУЛІШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
27 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор
27 серпня 2021 року _____

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року _____

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
28 серпня 2021 року _____

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,56 ум. др. арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	1
2.	Заплановані результати навчання	2
3.	Програма навчальної дисципліни	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	6
	4.2. Аудиторні заняття	6
	4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	7
5.	Методи навчання та контролю	7
6.	Схема нарахування балів	7
7.	Рекомендована література	8
	7.1. Основна література	8
	7.2. Допоміжна література	9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	9

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	23 Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	–	232 Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Історія української культури
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	ВД 2.1.1.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	перший
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5 / 105
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	50
% від загального обсягу	–	48
лекційні заняття (годин)	–	26
% від обсягу аудиторних годин	–	52
семінарські заняття (годин)	–	24
% від обсягу аудиторних годин	–	48
самостійна робота (годин)	–	55
% від загального обсягу тижневих годин:		
аудиторних занять	–	2,2
самостійної роботи	–	2,2
12. Форма семестрового контролю	–	екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	-
2) супутні дисципліни	–	ОДЗП 1.1.2. Логіка
ОДЗП 1.1.3. Загальна психологія

- 3) наступні дисципліни – ОДЗП 1.1.4. Соціологія
 ОДЗП 1.1.10 Філософія
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>	
<i>1. Знання</i>	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	визначати сутність поняття «культура», функції культури та структуру культури;
1.2)	визначати предмет історії української культури;
1.3)	впорядковано описувати періодизацію української культури;
1.4)	називати специфіку окремих періодів української культури, їхні особливості;
1.5)	називати основні культурні події, феномени, постаті найбільш важливі для кожного історичного періоду розвитку української культури;
1.6)	установлювати зв'язок між культурною подією та подіями в історії України;
1.7)	визначати специфіку релігійного життя українців;
<i>2. Розуміння</i>	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки функціонування української культури у визначений історичний період;
2.2)	робити висновки про цінність засадничих принципів української культури для розвитку та повноцінного функціонування українського суспільства;
2.3)	оцінювати діалектику взаємовідносин національних та світових культуротворчих процесів;
2.4)	класифікувати історичні періоди розвитку української культури;
2.5)	пояснювати конструктивний потенціал та гуманістичну суть української національної культури;
2.6)	виділяти та обговорювати причини виникнення різноманітних культурних феноменів впродовж історичного розвитку української культури;
2.7)	виділяти та обговорювати ключові риси функціонування релігії впродовж історичного розвитку української культури;
<i>3. Застосування знань</i>	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	окреслювати причини виникнення, розвитку, змін в українському культурному просторі;
3.2)	здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку української культури;
3.3)	вибирати культурні феномени, події, явища за певними історичними періодами;
3.4)	оцінювати тенденції розвитку культури в Україні, регіоні;
3.5)	об'єктивно оцінювати події релігійного життя українців;
3.6)	знаходити спільні та відмінні позиції в розвитку культурного життя України та Європи;
3.7)	об'єктивно оцінювати події культурного життя;

4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	аналізувати структуру культури, та її функціональність;
4.2)	аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком Української держави;
4.3)	порівнювати історичні періоди розвитку української культури;
4.4)	визначати роль історичних та геополітичних умов у формуванні української культури;
4.5)	виділяти ключові риси української ментальності;
4.6)	аналізувати структуру культури, та її функціональність;
4.7)	виділяти спільні та відмінні риси національної та світової культур;
4.8)	визначати практичне значення вивчення історії української культури;
4.9)	аналізувати стан функціонування української національної культури в умовах зростання національно-культурної ідентичності;
4.10)	аналізувати сутність знаків та символів української етнокультури;
4.11)	визначати роль релігійного чинника та його вплив на формування української культури у різні історичні періоди;
4.12)	аналізувати вплив неорелігій на функціонування сучасного релігійного ландшафту держави;
5. Синтез	
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати важливість вивчення історії української культури;
5.2)	встановлювати відповідність між культурними подіями, феноменами та історичними періодами розвитку української культури;
5.3)	пояснювати характерні риси історичних періодів розвитку української культури;
5.4)	встановлювати відмінності різних культурних епох;
5.5)	пояснювати характерні риси релігійних течій в контексті української культури;
5.6)	узагальнювати основні тенденції розвитку української культури;
6. Оцінювання	
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати важливість знань з історії української культури для практичної професійної діяльності;
6.2)	оцінювати важливість знань з історії української культури (релігійного життя) для толерантизації міжетнічної та міжрелігійної комунікації в практичній професійній діяльності;
6.3)	ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку українського суспільства, української культури, релігійного життя українського народу;
7. Створення (творчість)	
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	складати опорні схеми-конспекти для ґрунтовного розуміння тем дисципліни;
7.2)	писати інформативні повідомлення на малодосліджені, актуальні теми українського культурного життя;

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Історія української культури»

Предмет, завдання та структура курсу “Історія української культури”. Сутність поняття культури, її структура, виміри, види, форми та функції у суспільстві. Основні підходи до вивчення феномену культури в сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.). Закономірності культурного розвитку людства та їх проекція на історію української культури. Проблема періодизації української культури. Культурологічна думка України.

Тема 2. Феномен української культури та її самобутність

Історичні та геополітичні умови формування української культури. Поняття національного типу культури та його особливості в Україні. Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України. Специфічні риси української ментальності. Національна культура і мова. Психологічні особливості українського народу. Детермінанти світоглядних уявлень українців. Знаки і символи української етнокультури.

Тема 3. Традиційні звичаї та побут українського народу

Народні знання, світоглядні уявлення, вірування та мораль. Звичаї та обряди українців: обрядовість річного циклу. Народний календар. Громадський побут. Звичаєве право. Сім'я і родинна обрядовість. Основні галузі господарства і заняття населення. Українське національне вбрання. Народне образотворче мистецтво. Специфіка сучасного культурного контексту в його структуруванні довкола теми пам'яті.

Тема 4. Релігія в духовному житті українського народу

Первісні релігійні вірування українців. Духовний світ слов'ян. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Церква як рушійна сила культурного розвитку Русі-України. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату). Формування ідеологем “Київ - другий Єрусалим” та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Події в історії церков України у ХХ ст. (автокефалія Української православної церкви; Львівський псевдо собор). Релігійні феномени сьогодення. Неорелігійний процес в сучасній Україні. Секуляризація та секулярні процеси в сучасній Україні.

Тема 5 Культура Русі-України та литовсько-польського панування в Україні

Витоки та передумови формування української культури. Проблема походження та розселення слов'ян. Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Русі-України крізь призму взаємовідносин Схід - Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Формування соціальної структури та політичної влади. Правові відносини. Загальна характеристика мистецтва Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та ін.). Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі. Соціально-економічний розвиток України (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян). Соціальна структура населення України XIV - XVII ст. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури. Вплив гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Становлення української культури XIV - середина XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур. Становище

українських земель у середині XVII - XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Передумови та причини розвитку бароко в Україні. Київський культурний центр. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства в соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр).

Тема 6. Культурні процеси доби національного відродження в Україні

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. “Історія Русів”. “Енеїда” І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. “Руська трійця”. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко - ідеолог модерної України. Реформи 1860-1870-х років в Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль Івана Франка в національно-культурному русі. М.Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та модерн в українській культурі кінця XIX - початку XX ст.

Тема 7. Українська культура XX століття

Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Процес зростання національної свідомості “з селян до нації”. Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Видавнича справа. Преса. Театр. Політика “українізації” та її вплив на українську культуру 20-30-х років XX ст. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та Хвильовий. Український театр Леся Курбаса. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Культурні орієнтації українського націоналізму. Розвиток культури України під час Другої світової війни. Шістдесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру. Вплив перебудови на українську культуру. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Українська еміграція (1-4 хвилі) та утвердження української культури в світі.

Тема 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи

Сучасна українська культура. Модернізаційні процеси у світі та сучасній українській культурі. Постмодерністські української культури в контексті світового розвитку. Зміст, провідні напрямки і проблеми українського національно-духовного становлення сучасності. Демократизація як чинник національно-духовного відродження. Носії та творці української культури та їх роль в державотворенні. Місце української національної культури у світовому та європейському цивілізаційних процесах. Видатні події та діячі сучасної української культури.

Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Предмет та завдання курсу “Історія української культури”	8	2	2	-	-	4
2.	Феномен української культури та її самобутність	12	2	2	-	-	8
3.	Традиційні звичаї та побут українського народу	10	2	2	-	-	6
4.	Релігія в духовному житті українського народу.	21	6	4	-	-	11
5.	Культура Русі-України та литовсько-польського панування в Україні	14	4	4	-	-	6
6.	Культурні процеси доби національного відродження в Україні	10	2	2	-	-	6
7.	Українська культура ХХ століття	20	6	6	-	-	8
8.	Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи	10	2	2	-	-	6
	Усього годин	105	26	24	-	-	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

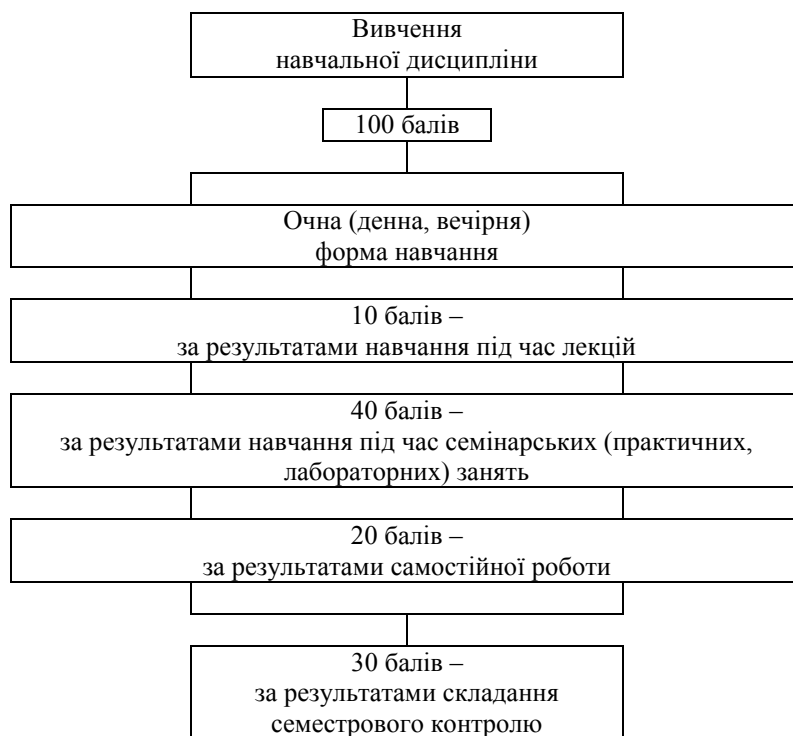
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових комп'ютерних технологій.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Попович М. Нарис історії культури України 2-е вид., випр. К.: АртЕк, 2001. 728 с.

2. Висоцький О.Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
3. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К. : Либідь, 1994. 656 с.
4. Історія української культури : Побут, письменство, мистецтво, театр, музика / За заг. ред. І. Крип'якевича. К. : Либідь, 1994. 651 с.
5. Історія української культури / голов. ред. М. Жулинський. К. : Наук. думка, 2011. Т. 5. кн. 1. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. 863 с.
6. Історія української культури / голов. ред. М. Жулинський. К. : Наук. думка, 2011. Т. 5, кн. 2 : Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. 1032 с.
7. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
8. Культура українського народу : навчальний посібник / В. М. Русанівський та ін. К., 1994. 344 с.
9. Українська культура : історія і сучасність : навчальний посібник / За ред. С.О.Черепанової. Львів : Світ, 1994. 456 с.
10. Релігієзнавство: навчальний посібник / уаук. ред.. Д. В. Брильов К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 328 с.
11. Українська та зарубіжна культура : навчальний посібник. / Дещинський та ін. 4 – е, перер. і доповн. Львів : Бескид Біт, 2005. 304 с.
12. Шейко В. М. Білоцерківський В.Я. Історія української культури : навч. посібник 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Артюх Л. Звичаї українців у народному календарі. К., 2012 . 224 с.
2. Баран В. Д. Походження слов'ян К. , 1991. 141 с.
3. Бондаренко Г. Українська етнокультура в контексті глобалізаційних викликів. К. : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2014. 226 с
4. Бурдо Н. Б. Відейко М.Ю. Трипільська культура: спогади про золотий вік Х. : Фоліо, 2007. 413 с.
5. Вовк Федір Студії з української етнографії та антропології : нова редакція. Харків : Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.
6. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Мюнхен. : Українське видавництво, 1958 . 455 с.
7. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. 2-ге вид., випр. і доповн. К. : ТОВ "Видавництво "Кліо"" , 2019. 248 с
8. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття К. : Муз. Україна, 2018. 364 с.
9. Курочкін О.В. Святковий рік українців (від давнини до сучасності). Біла Церква : Видавець Олександр Пшонківський. 2014. 385 с.
10. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури Київ : Обереги, 1992. 80 с.
11. Найден О. С. Українська народна картина. Поетика. Семантика. Космологія. - К. : Видавничий дім «Стилос», 2018. 240 с.
12. Нарис української культури / Упорядники З. О. Діденко та В. І. Горбатюк. Хмельницький : Поділля, 1992. 112 с.
13. Огієнко І. Українська культура : Коротка історія культурного життя українського народу. К. : Фірма “Довіра”, 1992. 231 с.
14. Семчишин М. Тисяча років української культури. К., 1993. 211 с
15. Словник символів культури України : навчальний посібник / В.П.Коцура та ін. Київ : Міленіум, 2002. 198 с.
16. Скляренко Г. Я. Українські художники : з відлиги до Незалежності. У 2-х книгах. Книга перша К. : Huss, 2012. 288 с

- 17 Стішова, Н. С. Українські календарні свята осіннього циклу : монографія. Київ, 2017. 240 с.
- 18 Стражний Олександр. Український менталітет: ілюзії – міфи – реальність. Видання друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. 456 с.
- 19 Степовик Д. Церква і українське суспільство у ХІХ столітті (Боротьба українських християн за свою самобутність у ХІХ ст.) Київ : Дніпро, 2016. 136 с.
- 20 Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов та ін. К. : Либідь, 1993. 256 с.
- 21 Історія українського театру. У 3 томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; редкол.: Г. А. Скрипник (голова) та ін. Київ, 2017. Т. 1: Від витоків до ХХ століття / Редкол. тому: І. Юдкін (відп. ред.). 2017. 676 с.
- 22 Ярещенко А. П. Під чаром рідної землі : посібник з українознавства Харків : Прапор, 2007. 344 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://mincult.kmu.gov.ua/cont> <http://izbornyk.org.ua/>
2. <http://ethnography.org.ua/>
3. <http://www.etnolog.org.ua/>
4. <http://history.org.ua/uk>